

TALISMAN

DIVADLO PETRA BEZRUČE V OSTRAVĚ
nositel vyznamenání „Za zásluhy o výstavbu“

JOHANNES N. NESTROY

SAŠA LICHÝ

TALISMAN

Vídeňský dekameron
se zpěvy o dvou částech

Režie: **Saša Lichý**, nositel vyznamenání „Za vynikající práci“

Výprava: **Otakar Schindler**

Hudba: **Jan Tomšiček**

Pohybová spolupráce: **Alena Kadlecová j. h.**

Osoby a jejich obsazení:

Titus Ryzka, potulný lazebník	Bohuslav Čvančara
César Špunt, jeho strýc	Otakar Janda
Marie Flora Semínko, vdova	Štěpánka Ranošová
Florián Helemese, zpívající podomek	Jiří Čeporan
Rézi, služka	Milada Albínová
Monsieur Markýz, parukář	Milan Šulc
Konstancie, vrchní odborná komorná	Radvana Havelková
Hraběnka z Cypřišova	Ludmila Bednářová
Ema, její dcera	Barbara Plichtová
Von Biedermeier, generál	Václav Roštlapil
Vodrba, zahradník	Arnošt Borovec
Klinkle, komorník	Arnošt Borovec
Felix de Empire, pobočník	Arnošt Borovec
Číšník	Arnošt Borovec

Text sleduje: **Soňa Šimberová**

Představení řídí: **Lída Naarová**

Hraje orchestr DPB

... Já vím, že pan Nestroy byl pán, že znal své lidi a že jim uměl ušít obleček na míru, který padne a sluší, jako to uměl pan krejčovský mistr Rezeda, co vždycky říkával: „Milostivá paní, na té vaší blůzičce nastíníme víc sámků než milostivé paní lékárníkové. Co se vaší tajle týká, jste jaksi šlank v pase, kdežto milostivá paní lékárníková...“

Jo, to říkával pan mistr Rezeda milostivé paní telegrafistové, zatímco pro milostivou paní lékárníkovou měl v zásobě nachlup stejné povídání, ale s opačným znamenkem. Pan mistr znal své zákazníky, hrozně se bavil tím, jak se oni baví, když jim vypráví své smyšlené historky, ale přece jenom mistrně sešitě z útržků příhod, které se sice udály na jiných místech a v jiných souvislostech, ale které se mohly udát doslova a ldo písmene jeho milostivým paním a milostivým pánům. Oblečky mistra Rezedy se hemžily sámký a průramky, prostřihy a záševky, krajkami, volánky a aplikacemi. Šatník, který po něm zbyl, to je samý model, samý originál, ale všechno žalostně neživé, zplhlé a opuštěné, neboť slečinky, paničky a kavalíři, kteří v té jeho garderobě špacirovali a korzovali, jsou dávno pod drnem a my je už vůbec neznáme, nevíme ani, jestli byla milostivá paní lékárníková miň šlank v pase než milostivá paní telegrafistová, jestli si pan mistr nechtěl jenom štrejchnout tím, jak se jeho vznešená zákaznice bude pro tajli dusit a pávit.

Ale šaty jsou festovné, z dobrého sukna, a bylo by škoda je předhodit molům. Zlaté srdce pana mistra by muselo puknout lítostí, neboť já pevně věřím, že to s tím jeho srdcem je nějak podobně jako s jazykem svatého Johanna Nepomuka. A tak nezbývá, než je trochu přešit: tu sámek povolit, tam přidat, tu odpárat krajku, tam přišít volánek. Nemůže-li hora k Mohamedovi, musí Mohamed k hoře...

... Pan Nestroy se nebude zlobit, že jsem mu jeho hru prostě přešil na dnešní lid obecný. Stejně sukno, jiná fazónka, račte prominout, ale vždycky proti tajli, aby ta tajle víc vynikla. My nevíme přesně, čemu všemu se Nestroyovi diváci smáli, ale víme, že se smáli tomu, jak pěkně to bylo trefeno. Jak pěkně a s jakou láskou. Protože Nestroy se nikdy svým divákům nevysmíval, on se jim usmíval, a to je cosi zgruntu jiného, než pošklebky misantropa, který nemá rád život a lidi. Když chce vložka mužského, to není zločin proti lidskosti, ani když má někdo zrzavou palici. Tady je místo jenom k humoru laskavému. Pravda, lidé se dovedou vysmát i věcem nelidským, ale to jenom proto, aby si svou lidskost uvědomili a aby se distancovali od všech nekalostí, které se jim do života vloudily. A aby je s fortem položili na lopatky. Jenže tohle není v této chvíli tak docela případ Nestroyův. Spíš můj. Ale jen trošičku.

SASA LICHÝ v. r.

J. N. E. A. Nestroy

JOHANN NEPOMUK EDUARD AMBROZIUS NESTROY

(7. XII. 1801—25. V. 1826) se narodil ve Vídni v Jordánské ulici. Ten dům tam stojí dodnes, od konce minulého století přizdoben pamětní deskou.

Byl proslaven už za svého života jako jeden z nejoblíbenějších herců a nejpłodnějších dramatiků své doby. Na jeho pohřbu „dámy sklonily hlavy, páni smekli klobouky a jediné oko nezůstalo suchým — veselá Vídeň zaplakala hlasitým pláčem“, píše ve svých vzpomínkách Jindřich Mošna.

Fochází ze slezského rodu Nestrujů (nestruj znamená člověka, který nerad pracuje), ale svému rodu a jménu čest nedělal. Jednak pracoval mnoho a rád, jednak — byl přece jenom synem dvorního advokáta, a herec, třebaže dobrý herec, byl tenkrát přece jenom herec. Měl být také právníkem, jako tatínek, ale nepodařilo se mu zvládnout společnou drezúru římského práva. Pokoušel se o ni dva semestry. Nakonec (v jedenadvaceti letech) debutoval ve vídeňské dvorní opeře jako Sarastro v Mozartově Kouzelné flétně.

Následuje angažmá v amsterodamském divadle (zpívá bás v opeře a hraje komické role v činohře), potom v Brně. Ale v Brně se dostal do konfliktu s policií (pro jevištní extempore, jako ostatně mnohokrát později). Odchází do Lvova, ze Lvova do Štýrského Hradce (tam je tři roky a začíná psát hry), odkud je angažován ředitelem Carlem do vídeňského divadla „An der Wien“, později do „Carltheatru“. Po Carlově smrti vede šest let jeho divadlo, ale když vypršela nájemní smlouva, dýchází znovu do Štýrského Hradce, ale už mnoho nehraje, jenom pohostinsky. Ve Štýrském Hradci také zemřel. Byl ovšem převezzen do Vídně a tam slavnostně pohřben.

Podobal prý se našemu herci Janu Kaškovi: vysoký, štíhlý, dlouhé ruce, dlouhé nohy — uměl s tím dělat jako komik divy. Při svém pohostinském vystoupení v Praze (1840) způsobil senzaci, neboť tam nebyli zvyklí na jednoduchou a strhující komiku. Podobně jako Kaška, byl členem ozbrojeného měšťanského sboru za vídeňských bouří v roce 1848.

Napsal 83 her, parodií, politických komedií, lidových veseloher a frašek. Říkali mu „vídeňský Aristofanes“, „Hogarth jeviště“ nebo „Schopenhauer frašky“. To proto, že uměl svým perem i svou pusou vymetat Augiášův chlév hlouposti.